

RECUPERACIÓ D'HÀBITATS RIPARIS DEL RIU TER (RIPARIA-TER)

RECOVERY OF THE RIPARIAN HABITATS
ON THE RIVER TER (RIPARIA-TER)

LIFE + Natura
Informe Layman
2010-2013

Recuperació d'hàbitats riparis del riu Ter (Riparia-Ter)
(LIFE08 NAT/E/000072)

Beneficiari coordinador: Consorci del Ter
Beneficiaris associats: Ajuntament de Bescanó,
Ajuntament de Salt i Ajuntament de Girona
Cofinançadors: Diputació de Girona

Durada del projecte:
1 de gener de 2010 – 31 de desembre de 2013

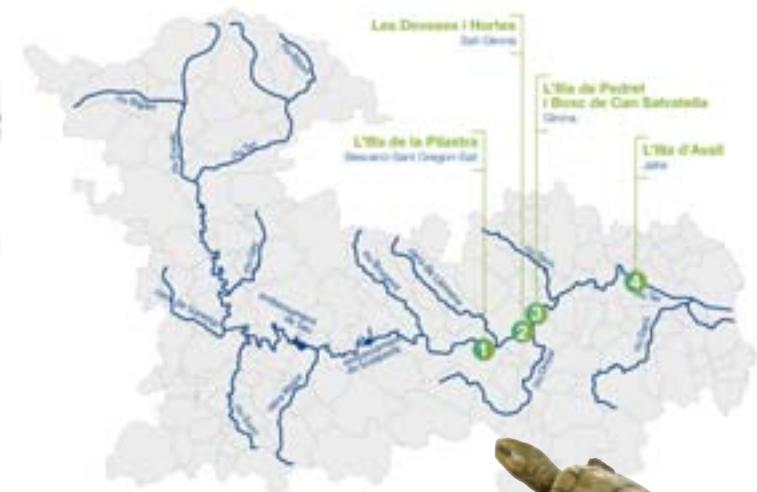
Cost total i contribució de la UE:
TOTAL - 823.705,15 € / UE - 411.852,57 €

www.liferipariater.com

Edita: Consorci del Ter
Autors: Oficina tècnica LIFE + Natura Riparia-Ter
Fotografies: Consorci del Ter, Joan Carles Rovira (pàgina 2)
i José Manuel García Sánchez (portada)
Il·lustracions: Toni Llobet
Disseny i maquetació: Artyplan
Any d'edició: 2013
Dipòsit legal: B. 28928-2013

Llúdriga (*Lutra lutra*)

Tortuga de rierol
(*Emys orbicularis*)

L'espai Xarxa Natura 2000 Riberes del Baix Ter

El riu Ter està situat a l'extrem nord-oriental de Catalunya. Neix als Pirineus i desemboca a la mar Mediterrània. Té una longitud de 208 quilòmetres i una superfície de conca de 3.010 quilòmetres quadrats. El Ter és un riu de règim pirenenc i mediterrani, el cabal del qual es troba regulat al seu tram baix, després del seu pas pels embassaments de Sau, Susqueda i el Pasteral. Aquest complex està destinat a l'abastament d'aigua i a l'aprofitament hidroelèctric. A la sortida d'aquest darrer embassament, el del Pasteral, comença l'espai "Riberes del Baix Ter" fins gairebé a la desembocadura del riu, on li pren el relleu l'espai "El Montgrí-Les Medes-El Baix Ter". L'espai natural "Riberes del Baix Ter" ocupa una superfície de 1.217,89 hectàrees i una longitud de 74 quilòmetres. Inclou importants mostres de bosc de ribera i d'hàbitats fluvials. A més, constitueix una important àrea de refugi i de nidificació d'aus pròpies de zones humides i boscos de ribera. Hi destaquen hàbitats i espècies com els boscos en galeria de salze i àlber (Hàbitat 92AO) i espècies com la llúdriga (*Lutra lutra*), la tortuga de rierol (*Emys orbicularis*), l'escanyapolls (*Lucanus cervus*), el gripau d'esperons (*Pelobates cultripes*), la bagra (*Squalius pyrenaicus*), l'anguila (*Anguilla anguilla*), el martinet de nit (*Nycticorax nycticorax*), el martinet menut (*Lxbrychus minutus*), el picot garser petit (*Dendrocopos minor*) i el blauet (*Alcedo atthis*), entre altres. En el projecte Riparia-Ter s'ha treballat en quatre espais: l'Illa de la Pilastra, les Deveses i Hortes, l'Illa de Pedret i el Bosc de Can Salvatella i l'Illa d'Avall.

The Natura 2000 Network: Riberes del Baix Ter

The River Ter is located in the north-easternmost corner of Catalonia, starting in the Pyrenees and running down into the Mediterranean Sea. It has a total length of 208 kilometres and a basin of 3,010 square kilometres. The Ter is both a Pyrenean and a Mediterranean river and the regulated section relates to the lower reaches once it has passed through the reservoir complex of Sau- Susqueda-El Pasteral which was designed for storing water and generating hydroelectric power. Once it has left the last reservoir, El Pasteral, the section known as "Riberes del Baix Ter" begins and continues down to the mouth of the river at the sea where it forms part of the area known as "El Montgrí-Les Medes-El Baix Ter". The natural area of "Riberes del Baix Ter" covers an area of 1,217.89 hectares and a length of 74 kilometres. It encompasses some important examples of riparian woodland and river habitats and is also a vital area for the shelter and nesting of birds endemic to wetlands and riparian woodlands. Here you will find habitats and species such as riverside woods of white willows and silver poplar (Habitat 92AO) and species such as European otter (*Lutra lutra*), European pond turtle (*Emys orbicularis*), stag beetles (*Lucanus cervus*), western spadefoot toad (*Pelobates cultripes*), Iberian chub (*Squalius pyrenaicus*), eels (*Anguilla anguilla*), black-crowned night heron (*Nycticorax nycticorax*), little bittern (*Lxbrychus minutus*), lesser spotted woodpecker (*Dendrocopos minor*) and common kingfisher (*Alcedo atthis*), amongst others. Work on the Riparia-Ter project covered four areas: Illa de la Pilastra, Deveses i Hortes, Illa de Pedret and the Can Salvatella woods and Illa d'Avall.

Riparia-Ter

L'espai Xarxa Natura 2000 "Riberes del Baix Ter" (ES5120011) ha estat beneficiat durant els últims quatre anys (2010-2013) d'un projecte de millora del bosc de ribera amb la contribució de la Unió Europea. L'objectiu principal ha estat la recuperació dels hàbitats riparis, especialment boscos al·luvials amb vern (*Alnus glutinosa*) (Hàbitat 91 EO*), salze (*Salix alba*) i àlber (*Populus alba*) (Hàbitat 92AO), així com llacunes temporals mediterrànies (Hàbitat 3170*). També s'ha treballat per ordenar i controlar els accessos a les zones d'actuació per evitar la degradació dels hàbitats fluvials com a conseqüència de l'elevada freqüènciac humana, sobretot a les àrees suburbanes. La superfície d'intervenció ha estat dunes 140 hectàrees.

Les principals amenaces:

- La fragmentació de l'hàbitat
- La introducció d'espècies exòtiques tant de fauna com de flora
- La pèrdua de connectivitat
- L'alteració de les lleres i riberes per l'acció humana
- Les extraccions d'àrids
- L'explotació de recursos hidrics

Trachemys scripta
Espècie invasora

Buddleja davidii
Espècie invasora

Procambarus clarkii
Espècie invasora

Riparia-Ter

The Xarxa Natura 2000 "Riberes del Baix Ter" project (ES5120011) has benefited over the last four years (2010-2013) from a plan to improve the riparian woodlands with the support of European Union funding. The main objective was to recover riparian habitats, especially alluvial woods with alders (*Alnus glutinosa*) (Habitat 91 EO*), white willows (*Salix alba*) and silver poplars (*Populus alba*) (Habitat 92AO), as well as seasonal Mediterranean lagoons (Habitat 3170*). Work also took place on organizing and controlling access to the areas in question to prevent the decline of riverside habitats as a result of excessive human use, especially in suburban areas. The area of intervention covered around 140 hectares.

The main threats:

- Fragmentation of habitats
- Introduction of alien species of fauna and flora
- Loss of connectivity
- Disturbance of banks and river margins by human activities
- Extraction of aggregates
- Exploitation of hydric resources

La millora dels boscos de ribera

Les amenaces

Els boscos de ribera del riu Ter han patit greus alteracions en la major part de la conca. En molts trams hi trobem boscos empobrits que sovint es limiten a una estreta franja al marge del riu i amb signes importants de degradació tant pel que fa a la composició, estructura i vigorositat, com a la nombrosa presència d'espècies invasores i abocaments incontrolats. A més, moltes vegades, la morfologia de la llera i els marges també està alterada afectant l'àrea d'implantació del bosc de ribera.

La millora dels boscos en aquests espais s'ha efectuat a través de treballs forestals, control d'espècies invasores i reforestacions.

Els treballs forestals

En les actuacions s'han aplicat criteris per afavorir un bosc de ribera ben estructurat i vigorós. S'han potenciat les espècies autòctones pròpies dels ambients fluvials i adaptades a la dinàmica fluvial. Les actuacions efectuades perseguen la diversificació i evolució de les masses vegetals existents i la creació de sistemes persistents i estables amb el medi. S'han afavorit aquelles espècies que proporcionen aliment o refugi a la fauna i s'ha tingut en compte

Improving riparian woodlands

Threats

The riparian woodlands of the River Ter have suffered from serious deterioration in most of the basin. In many sections there are only impoverished woods which are often restricted to a narrow fringe along the edge of the river with significant signs of decline in terms of their composition, structure and vigour as well as a proliferation of invasive species and uncontrolled fly-tipping. In addition, the morphology of river banks and margins is also frequently disturbed, affecting the planting area of riparian woods. Improvements to the woodlands in these areas have been achieved through forestry work, control of invasive species and reforestation.

Forestry work

During the course of these actions, certain criteria were followed to encourage vigorous, well-structured riparian woodlands. Native species typical of riverside habitats, which are adapted to fluvial dynamics, have been given a priority. The actions were aimed at ensuring the diversity and evolution of the existing vegetation and creating sustainable, stable environmental systems. A particular priority was given to species that provide food or shelter for wildlife,

Robinia pseudoacacia

la presència de nius, producció de fruit, etcètera. El tractament dels boscos i les comunitats de ribera s'ha realitzat tenint en compte la comunitat vegetal existent, el seu estat, la presència de fusta morta o la presència d'infraestructures i zones urbanes.

El control d'invasores

Bona part dels esforços del projecte s'han destinat a efectuar controls d'espècies exòtiques invasores. A través d'aquests treballs, d'una banda s'ha volgut recuperar aquells espais de ribera amb major potencial de recuperació de la vegetació autòctona, i d'altra banda s'ha perseguit establir protocols d'actuació que descriuen metodologies, tractaments, resultats, efectes sobre el medi ambient i la seva viabilitat tècnica i econòmica. Trobareu informació detallada dels protocols utilitzats a la web del projecte.

Les espècies amb les quals s'ha treballat són: el negundo (*Acer negundo*), l'ailant (*Ailanthus altissima*), la canya (*Arundo donax*), la falsa acàcia (*Robinia pseudoacacia*), la troana (*Ligustrum japonicum*) i altres espècies com el bambú.

Espècies com el negundo, la robínia, la troana i l'ailant poden ser gestionades amb control químic. Tanmateix, els costos són elevats i els riscos ambientals existeixen. Cal tenir en compte que aquestes actuacions no cal ni plantejar-les si no hi ha previsió de manteniment posterior. Així mateix, la formació i implicació del personal que realitza els tractaments és vital per a garantir una feina acurada i reeixida.

taking into consideration the presence of nests, fruit production, etc. The treatment of the woods and riverside communities also took into account the existing plant community and its condition, the presence of dead wood and the presence of urban areas and infrastructures.

Control of invasive species

Much of the project's efforts went into controlling alien invasive species. On the one hand, this work was aimed at recovering riverside habitats with greater potential for re-accommodating native vegetation, and on the other the aim was to establish protocols for action that would detail the methodologies, treatments, results, effects on the environment and technical and economic viability of the project. You can find more detailed information on the protocols used on the project's website.

These invasive species include the box elder (*Acer negundo*), the tree-of-heaven (*Ailanthus altissima*), the giant cane (*Arundo donax*), the black locust (*Robinia pseudoacacia*), the Japanese privet (*Ligustrum japonicum*) and other species such as bamboo. Species such as box elder, black locust, Japanese privet and tree-of-heaven can be managed with chemicals. Even so, this is a costly process and there are also environmental risks involved. It is worth bearing in mind that these measures should not even reach the planning stage if there is no provision for subsequent maintenance. In addition, the training and commitment of the staff responsible for carry-

Plantacions amb planter autòcton

Per a la millora dels boscos de ribera també s'han efectuat plantacions d'espècies de ribera com són el vern (*Alnus glutinosa*), el freixe (*Fraxinus angustifolia*), l'arbre blanc o àlber (*Populus alba*), el salze (*Salix alba*), l'om (*Ulmus minor*) i el saüc (*Sambucus nigra*). Aquestes actuacions han permès recuperar zones colonitzades per invasores i efectuar densificacions i plantacions d'enriquiment en altres espais degradats.

Una de les tasques més importants del projecte va ser l'obtenció del planter. Projectes plurianuals com el Riparia-Ter permeten l'obtenció de planter autòcton certificat que en garanteix una millor adaptabilitat i supervivència. La recol·lecció del material forestal de reproducció es va efectuar en zones properes autoritzades i ha permès recuperar exitosament 15 hectàrees de boscos de ribera.

A través del projecte Riparia-Ter s'ha permès la millora de diferents hàbitats, no només els pròpiament de ribera com vernedes (91E0*), salzedes, alberedes i freixenedes (92AO), sinó també altres com són alzinars (9340), pinedes (9540), i prats secs [*Thero-Brachypodetea*] (6220*) on s'han controlat espècies invasores i realitzat treballs silvícoles de millora. En total s'ha actuat en més de 75 hectàrees.

ing out the treatment is essential to guarantee the work is carried out successfully.

Planting of native plants

In order to improve these riparian woodlands, we also planted typical riverside species such as the black alder (*Alnus glutinosa*), the narrow-leaved ash (*Fraxinus angustifolia*), the silver poplar (*Populus alba*), the white willow (*Salix alba*), the field elm (*Ulmus minor*) and the elder (*Sambucus nigra*). These measures allowed us to recover areas that had been colonized by invasive species and carry out supplementary planting to encourage denser growth in other deteriorated areas.

One of the most important tasks of the project was obtaining the seedlings. Multiannual projects such as the Riparia-Ter one allow us to obtain certified native seedlings which guarantees optimum adaptability and survival. The collection of forestry reproductive material was done in nearby authorized areas and led to the successful recovery of 15 hectares of riparian woodland.

The Riparia-Ter project also promoted the improvement of various other habitats, not only those typical of riparian areas such as alders (91E0*), white willows, poplars and narrow-leaved ash (92AO), but also others such as holm oak woods (9340), pine woods (9540), and dry meadows (*Thero-Brachypodetea*) (6220*) where invasive species were controlled and forestry work was carried out to improve the habitats. In total, actions were undertaken in an area of over 75 hectares.

Basses temporàries La problemàtica

Al llarg del curs fluvial del riu Ter, antigament, existien nombrosos aiguamolls d'extensió variable, compostos per zones d'inundació difosa en moments d'avinguda, a més de llacunes, temporals o permanents, sovint associades a antics llits del propi riu. A mesura que el riu ha anat perdent la seva dinàmica fluvial natural, fruit de les diverses obres hidràuliques realitzades al seu llit, i de la disminució progressiva de cabals pel major consum d'aigua, aquests aiguamolls han anat desapareixent progressivament. El cabal del riu Ter ha estat severament alterat pel complex d'embassaments de Sau, Susqueda i El Pasteral. A causa d'aquesta regulació, la dinàmica estacional i el règim hídic del riu han estat invertits; s'ha reduït dràsticament l'efecte i la recurrència de les avingudes, habituals anys enrere; i la retenció del sediment circulant al riu per part de les preses ha afavorit l'erosió i, per tant, l'enfonsament del canal fluvial a la terrassa i l'enduriment del pendent de les ribes, a més de drenar l'aqüífer superficial. Aquests fets impliquen que el riu circuli amb un sol braç i fan impossible la recuperació natural d'antics cursos i la formació de noves basses, així com la renovació del bosc de ribera.

Temporary ponds The problem

All along the River Ter there used to be numerous marshes of varying sizes, made up of broad and shallow flood zones at times of high water as well as either temporary or permanent lagoons which were often associated with the ancient beds of the river itself. As the river has gradually lost its natural fluvial dynamic over the years as a result of various hydraulic works on the river bed and the steady depletion of its flow due to higher water consumption, these marshlands have progressively disappeared. The flow of the River Ter has been seriously affected by the complex of reservoirs known as Sau-Susqueda-El Pasteral. Due to this flow regulation, the seasonal dynamic and hydric system of the river have become inverted; there has been a drastic reduction in the effect and recurrence of flash floods, which used to be a regular year-on-year event, and the retention of the sediment that is carried along the river by the dams has encouraged the erosion and consequently the subsidence of fluvial terraces, making the slopes of the banks much steeper as well as draining the superficial water table. These facts mean that the river only flows along one branch, making it impossible to recover its former natural courses and form new ponds, not to mention the effect on the renewal of riparian woodland.

La recuperació de zones d'inundació temporal

Un dels objectius principals del projecte era la recuperació de l'hàbitat de llacunes temporals mediterrànies (3170*). Aquestes basses constitueixen un hàbitat molt escàs a nivell local i europeu.

Les actuacions portades a terme han permès la recuperació de sis zones humides en antics braços del riu Ter amb una grandària mitjana de 1375 metres quadrats i amb una superfície total de 0,82 hectàrees. S'han creat tres basses a Salt, dues de les quals depenen de l'aigua del canal de la Massana. L'altra bassa es troba a la zona de l'Aiguamoll d'en Quirze. Al municipi de Jafre, concretament a l'Illa d'Avall, s'hi han creat tres basses més.

Amb aquestes actuacions es potencien els hàbitats d'inundació temporal per tal de recuperar-ne els éssers vius que en depenen. Són ambients especialment importants per als amfibis i molt rics en invertebrats aquàtics i plantes halòfites, així com un bon refugi pels ocells d'aiguamoll.

Ordenació de l'ús públic

El lliure accés de persones, i també el trànsit rodat, és una de les principals causes de degradació i fragmentació dels espais naturals. L'accés lliure comporta en alguns punts d'afluència massiva de persones afectacions sobre els hàbitats i les espècies, a causa de l'excés de trepig, la molèstia sobre la fauna salvatge, o activitats com l'abocament de deixalles i l'abandonament d'animals domèstics.

Per compaginar les diferents activitats d'ús públic que s'hi porten a terme, s'han executat actuacions d'ordenació d'accisos per evitar la degradació d'aquests ecosistemes com a conseqüència de l'elevada freqüènciació humana, sobretot a les àrees suburbanes.

Així doncs, s'ha limitat l'accés rodat a totes les zones, exceptuant vehicles de serveis o a autoritzacions concretes. Quan ha calgut s'han instal·lat barreres i pedres per dissuadir-ne l'accés motoritzat.

Un altre aspecte molt important de l'ordenació d'accisos ha estat la creació de dos itineraris de descoberta del patrimoni natural de l'espai "Riberes del Baix Ter" que fomenten un ús públic compatible amb la protecció dels hàbitats i valors de la zona, al mateix temps que els donen a conèixer. D'una banda, l'itinerari de descoberta de l'illa de la Pilastra que fa aproximadament un quilòmetre i disposa d'un aguait per a l'observació de fauna fluvial. I d'altra banda, l'itinerari de l'illa d'Avall que recorre els espais més singulars -aprofitant traçats existents- d'una longitud aproximada de 1,65 quilòmetres. Per a més informació sobre els itineraris podeu consultar les autoguies al link: http://www.liferipariater.com/biblioteca/items/51/desplegable_Conserci_72_dpi.pdf

També cal destacar que gràcies al projecte, s'ha arribat al compromís de declarar l'Illa de la Pilastra refugi de fauna salvatge, fet que impedirà la cacera al seu interior.

The recovery of seasonal flood zones

One of the project's main objectives was to restore the habitats of temporary Mediterranean lagoons (3170*). These ponds are a very scarce habitat both locally and Europe-wide.

These measures resulted in the recovery of six wetland areas on old branches of the River Ter with an average size of 1,375 square metres and a total surface area of 0.82 hectares. Three ponds, two of which are fed by the Massana canal, were created in Salt. The other pond is in the Quirze Marsh. Three more ponds were created in the municipality of Jafre, notably around the Illa d'Avall.

These measures consolidated the temporary flood habitats in order to support the recovery of the living creatures that depend upon them. These environments are particularly important for amphibians as well as being rich in aquatic invertebrates and halophyte plants and providing a welcome refuge for marshland birds.

Regulation of public use

Unchecked access by people and traffic is one of the main causes of the decline and fragmentation of natural areas. In certain areas this unrestricted access has resulted in excessive visitor numbers which has an impact on species and environments due to damage to the undergrowth, disturbances to the wildlife and activities such as fly-tipping or abandoning pets. In order to accommodate different public activities, access to these areas has been regulated to prevent the decline of these ecosystems as a result of high visitor numbers, especially in suburban areas.

Vehicular access to every area has been restricted with the exception of service vehicles or special authorizations. Where necessary, barriers and rocks have been positioned to deter motorists.

Another very important aspect in the regulation of access has been the creation of two walking itineraries to discover the natural heritage of the "Riberes del Baix Ter" area to encourage public use that is compatible with the protection of local habitats and heritage while at the same time raising awareness. The first of these is the route for discovering the Illa de la Pilastra which runs for approximately one kilometre and has a hide for watching the river wildlife. The second is the Illa d'Avall walk which traverses some unique spots - taking advantage of existing paths - and runs for around 1.65 kilometres. For more information on either of these routes you can read the auto-guides at the following link: http://www.liferipariater.com/biblioteca/items/51/desplegable_Conserci_72_dpi.pdf

It is also worth noting that as a result of this project an agreement has been reached to declare the Illa de la Pilastra a wildlife refuge which will put a stop to hunting inside the area.

Divulgació i sensibilització a la població

En el projecte Riparia-Ter, la difusió s'ha portat a terme en dos vessants. D'una banda, s'ha realitzat divulgació amb l'edició de material, la posada en marxa i actualització d'una pàgina web específica (www.liferipariater.com) així com mantenint el contacte amb els mitjans de comunicació locals i nacionals. D'altra banda, s'ha incidit en la sensibilització a través de l'organització de xerrades al territori i de visites guiaDES a l'espai, tot això amb el suport de l'exposició itinerant "BiodiversiTER: La recuperació dels hàbitats riparis al riu Ter" que s'ha pogut visitar a 27 municipis de la conca del riu durant els últims dos anys de projecte i que ha posat èmfasi en l'amenaça discreta de les espècies exòtiques invasores.

L'espai web

La pàgina web es va posar en funcionament a mitjans de 2010 i ha rebut una mitjana mensual de més de 80 visites. S'hi ha pogut consultar informació general sobre el projecte, descarregar informes, articles o fotografies, a més de consultar l'agenda d'activitats i l'espai d'actualitat on s'han penjat més de 40 notícies. En el domini www.liferipariater.com també s'ha penjat el butlletí informatiu Riparia-Ter del qual se n'han editat vuit números i que ha arribat a més de 400 persones a través de la llista de subscripció.

Communication and awareness-raising

The Riparia-Ter project has been publicized through two channels. Firstly, information has been disseminated by publishing material, setting up and maintaining a specific website (www.liferipariater.com) and liaising with the local and national media. Secondly, public awareness has been raised by organizing meetings in the region and guided tours around the areas, all supported by the travelling exhibition "BiodiversiTER: the recovery of the riparian habitats of the River Ter" which has been put on in the 27 municipalities of the river basin over the last two years of the project and highlights the threat of alien invasive species.

The website

The website was set up in the middle of 2010 and has received an average of over 80 visits per month. It features general information on the project, a section for downloading reports, articles and photos, a calendar of activities and a latest news section where more than 40 news items have been posted. The website www.liferipariater.com also featured the Riparia-Ter newsletter which was published eight times and reached more than 400 people on its subscription list.

El material de difusió

S'han editat 5.000 diptics i 7.000 fulletons amb informació del projecte en quatre idiomes: català, castellà, anglès i francès. S'han distribuït a través dels ajuntaments implicats en el Riparia-Ter: Bescanó, Sant Gregori, Salt, Girona i Jafre, així com en actes del Consorci del Ter, entitats naturalistes i ecologistes, centres educatius i universitats. En les diferents zones d'actuació s'han instal·lat cartells específics del projecte amb informació, fotografies i mapes de l'espai, i tant per a l'Illa de la Pilastra com per a l'Illa d'Avall s'ha creat senyalització pel recorregut dels itineraris.

El projecte Riparia-Ter als mitjans de comunicació

S'han realitzat cinc rodes de premsa i s'han emès un total de tretze comunicats que han aparegut als mitjans de comunicació (premsa, ràdio, televisió i Internet) tant locals com nacionals. Cal destacar l'aparició al programa El medi ambient de Televisió de Catalunya on es va emetre un reportatge específic sobre el projecte.

Xerrades territorials i visites guiades a l'espai

Entre les xerrades territorials i les visites guiades amb alumnes universitaris, professors, estudiants de primària i secundària, entitats medi ambientals i ciutadania en general s'ha arribat a gairebé 1.400 persones. Cal destacar les plantacions d'arbres amb 500 alumnes dels municipis de les diferents zones d'actuació, activitat molt ben valorada i que, a partir d'ara, s'intentarà repetir anualment.

Congrés Internacional en el marc de la XIII Summer School

Sota el títol "El repte de la gestió dels espais naturals protegits en el context actual", ponents i una trentena d'assistents van reflexionar a l'entorn d'experiències de gestió en espais fluvials i Xarxa Natura 2000 els dies 12 i 13 de setembre de 2013.

Exposició itinerant

L'exposició ha estat a disposició dels ajuntaments, escoles i instituts des de març de 2012, tant per sensibilitzar a la població en general com adreçada als estudiants. S'han realitzat -a través de tècnics formats- 77 visites guiades, que han permès arribar gràcies als guiatges a 1.656 persones.

Communication material

A total of 5,000 diptychs and 7,000 leaflets have been published, containing information on the project in four languages: Catalan, Spanish, English and French. These were distributed through the town councils involved in the Riparia-Ter project: Bescanó, Sant Gregori, Salt, Girona and Jafre, as well as through the Ter Consortium, nature and environmental organizations, schools and universities. In the different working areas of the project, placards were put up featuring specific information, photos and maps of the areas concerned, and for both the Illa de la Pilastra and the Illa d'Avall special signposting was made to mark the pathways.

The Riparia-Ter project in the media

Five press conferences were held and a total of 13 press releases were issued which appeared in both the local and national media (press, radio, television and internet). It is worth mentioning the feature on the Catalan television programme El medi ambient (The Environment) which broadcast a special report on the project.

Regional meetings and guided tours of the area

The regional meetings and guided tours with university students, teachers, primary and secondary school students, environmental organizations and the general public involved some 1,400 people. The tree-planting project was particularly noteworthy, involving 500 students from the municipalities in the different areas of action, an activity that proved to be very popular which we hope to repeat on an annual basis.

International Congress as part of the XIII Summer School

Entitled "The challenge of managing natural protected areas in the current situation", speakers and around thirty delegates discussed the management experiences of river areas and the Natura 2000 network on 12 and 13 September 2013.

Travelling exhibition

The exhibition was made available to town councils and primary and secondary schools from March 2012 with the aim of raising the general public's awareness as well as educating schoolchildren. In all, 77 guided tours were conducted by experts, attended by a total of 1,656 people.

SEU TÈCNICA

(Factoria Cultural Coma-Cros)
C/ Sant Antoni, 1 11710 Salt.
Tel: 972405091

SEU ADMINISTRATIVA

(Museu del Ter)
Passeig del Ter, 2 08560 Manlleu.
Tel: 93 850 71 52

comunicacio@consorcidelter.cat
www.consorcidelter.cat

PROMOUEN

Ajuntament de Besanó

Ajuntament de Sant Gregori

Ajuntament de Salt

Ajuntament de Jafre

PATROCINEN

Riparia-Ter està cofinançat pel programa europeu LIFE + Natura, que promou accions de manteniment i recuperació d'hàbitats i espècies de flora i fauna als espais de la Xarxa Natura 2000.

Riparia-Ter was co-financed by the European LIFE + Natura programme which supports actions to restore and maintain natural habitats and species of flora and fauna in the areas of the Natura 2000 Network.